

ROKY SEDEMDESIATE

Svet sa točí ďalej... V klasických gitarových kapelách sa čoraz viac uplatňuje Hammond organ, flauta, dychy – nástrojové obsadenie košatie. Začiatkom sedemdesiatych rokov si svoju cestu po „schodoch do neba“ vyšlapali Jimi Hendrix, Janis Joplin, či charizmatický frontman Doors Jim Morrison. V plnej sile sa predstavujú základné piliere hardrocku Led Zeppelin, Deep Purple, Jethro Tull, Vanilla Fudge, neskôr Black Sabbath, Nazareth, Aerosmith, či Uriah Heep. Bandy ako Allman Brothers a ZZ Top pokladajú základy tzv. južanského rocku, ktorý sa vyvinul ako jedna z foriem beloškého elektrifikovaného blues. O slovo sa so svojimi farebnými hudobnými plochami hlásia Pink Floyd, londýnsky Queen ako aj artrockový Yes. Svoje pevné miesto na scéne si nachádzajú Alice Cooper so svojim šokujúcim hudobným divadlom, chameleón David Bowie, glamrockové bandy ako T. Rex, Kiss, Slade. V roku 1975 zahájili Sex Pistols punkovú revolúciu, v ktorej neskôr pokračujú britské kapely ako Clash, UK Subs, Exploited, či Ramones a Dead Kennedys v USA. Koniec dekády poznamenal príchod gothic rocku zo svojimi hlavnými predstaviteľmi Siouxsie And The Banshees, The Cure.

To všetko sa deje za železnou oponou. U nás doma je tomu presne naopak. Nastáva veľmi zložitá politická doba normalizácie. Krajina plná tankov, emigrácie muzikantov, zákazov činnosti interpretov, zákazov hudobných relácií (Houpačka), časopisov (Pop Music Ex-

press, Aktuality), likvidácia – „šrotovanie“ gramoplatní (Kryl, Prúdy, Rebels...). Nástup nových prokomunistických redaktorov do rádií, TV, novin i časopisov. Veľký podiel na úpadku rocku u nás majú tzv. prehrávky a hlavne ich nehudobný obsah. Skupiny sú dotlačané skôr do komercie strednovlnného žánru, resp. nútené odísť hrať za oponu. Ďalšou ranou pod pás rozvoju rocku u nás je povinnosť mať zriaďovateľa. Textové komisie skúmajú texty skladieb, škrtajú slová a nahrádzajú ich nezávadnými. To je sčasti príčinou rozmachu čisto inštrumentálnej muziky. Nastáva zjavný príklon k jazzu, ktorý nebol až tak na očiach. Pár kapiel ostáva na tvrdej rockovej pôde, ale tie buď nehrajú na verejnosti alebo hrajú v undergrounde (hlavne v Prahe – The Plastic People of the Universe, Extempore, Švehlík, DG 307 a jeden čas aj ETC...).

Najzaujímavejšou hudobnou udalosťou sedemdesiatych rokov v ČSSR sa stávajú pezinské Koncerty mladosti '76 a '77, na ktorých dostáva priestor to najlepšie z rocku, folku i jazzu.

Celková situácia na republikovom rockovom poli sa odrážala aj v Pezinku. Bolo badať vágne muzikantské nadšenie, na ktoré mali vplyv aj vyššie spomínané zábrany.

Aj v tejto, pre bigbít, ťažkej dobe si cestu do Pezinka našli niektoré špičkové súbory ako COLLEGIUM MUSICUM s Kovengerciami, poľská skupina NO TO CO, či OLYMPIC. Na českých rockerov si zaspo-

Občan Šajnoha

mínal Milan Michalec: „Viktor Šajnoha, Ivan Chriaštel a ja sme na amfiteátri čakali na Jandovu kompániu. Hrali sme karty a zrazu prišiel sám Petr Janda – kluci prúser, pokazený kamión, koncert nebude. My sme tam mali nejakú bošáčku slivovicu, tak sme mu dali napiť. Mysleli sme si, že sranduje. Nesrandoval. Tak ako teraz zachrániť situáciu?

Vonku už stálo nejakých 200 – 300 ľudí. Viktor sa pred nich postavil s tým, že koncert bude až na druhý deň. Neprijali to s nadšením. Aj tak sa večer hralo, tentokrát však na fľašiach...“

Beatclub na amfiteátri fungoval až do sedemdesiatehodruhého roku. Mládež začala mať stretávky v hoteli Grand, hlavne na dlhej čerenej lavici pod televízorom. Tam sedávala pezinská „bohéma“: Paľo Tiko, Viktor Šajnoha, Milan Michalec... Pri nejakom tom Jubilejnom bratislavskom pive a vyprášanom syre za pár korún presedeli a predebatovali hodiny.

Začiatkom 70-tych rokov sa bývalé Espresso na kúpalisku, premenilo na Klub mladých a od roku 1973 pod hlavičkou SZM nieslo názov Atlas.

V našom meste bol po kultúre veľký hlad. O pezinčanov bolo dobre postarané už od r. 1974, kedy do predajne Slovenská kniha n. p. na Revolučnej ulici nastúpil, dnes už nebohý, Oto Janík so svojím tímom. Ten zháňal všetky tie „podpultové“ Hrabalovky, Šlitrovky, platne z Jugošky, Indie (fy Dum, Dum)... Chodievalo sa tam, debatovalo, požičiavalo, kupovalo. Pre určitú vrstvu mladých ľudí bola kultúrnym azylom tunajšia rímskokatolícka fara. Ničím neobvyklým boli časté návštevy u mladého kaplana Mariána Zajíčka, ktorý veľmi rád požičiaval dobrú literatúru, časopisy i muziku. (Pozor, v žiadnom prípade nielen svätú, ale aj svätskú). Pamätníci spomínajú ako sa po odslúžení omše, prezliekol do „civilu“ a zašiel do Atlasu na deci vína podebatovať, čo sa veľakrát pretiahlo až do skorého rána.

Jedným so zaujímavých miest na výmenu aktuálnej muziky sa stali vlakové spoje na trase Trnava – Bratislava. Spomína Jano Štrba: „Vo vlaku som sa zoznámil okrem Milana Dingu aj s Paľom Borišom. Obaja sme boli elektrotechnici. On o rok mladší. Zistili sme, že máme spoločné záujmy – muziku. Vymieňali sme si pásky, platne, časopisy, informácie. Chodili sme spolu na každý koncert v Blave (Blue Effect, Meditation Four, Collegium Musicum, videli sme snáď prvý koncert Fermáty...) Vo vlaku sme dokonca počúvali muziku na cievkových magnetákoch, ktoré sme bežne nosievali do školy a tam ich tiež púšťali počas prestávok.“ Jano Štrba, známy fotograf, rodák zo Slovenského Grobu, sa od tých čias stal akousi žijúcou kronikou. Dodnes ho

môžete stretnúť s jeho fotoaparátom všade tam, kde to zaváňa kvalitnou muzičkou. V tej dobe robil veľmi populárne fonotéky. Išlo o rockové diskotéky púšťané z platní a pásov, kde si ľudia mohli vypočuť najnovšie veci, ktoré boli k dispozícii. Tieto produkcie vznikali často v spolupráci s Tonom Tichým – známym to bigbitákom. K slovu sa dostáva opäť Janko Štrba: „Každú nedeľu o 15. 00 h som bol nasadený pri vysielaní rockovej relácie BBC s moderátorom Jackom Allanom. Relácia končila vedomostnou hudobnou súťažou pre poslucháčov. Z nespočetného množstva dopisov, ktoré každý týždeň dostával do redakcie, žreboval vždy jedného výhercu. V júli 1971 som skoro spadol pri mojom ruskom tranzistore Orbita, na ktorom som chytal celý svet... Jackie Allan vyžreboval práve mňa – Jano vyhrávaš Jimmiho Hendrixa – ‚Cry of love‘. To bolo neskutočné...“ Popri „laxiku“, BBC a už rušenej Slobodnej Európy boli fonotéky ďalšie informačné „inštitúcie“, kde bolo možné počuť naozaj dobrú muziku, lebo koncertov bolo (zo známych dôvodov) pomenej. Najznámejšími „diskdžokejmi“ boli Pišta Anderko (v okolí Pezinka viecha JRD v Modre) a Toxy (menej komerčné fonotéky v Modre – Kráľovej u Heštera). Neskôr, asi okolo roku 1973, sa začalo s diskotékami aj v Atlase.

Atlas sa začiatkom sedemdesiatych rokov stal miestom, v ktorom sa sústredil kultúrny život mladých ľudí v meste. Do klubu prišli noví ľudia – partia kamarátov Paľo Boríš, Vlado Švarc, Ľuboš Janečka..., ktorí tam dotiahli pesničkárov ako Merta, Hutka, Třešňák, Pepa Nos... V tom čase Viktor Šajnoha založil divadlo Elipsy a jeho súputník Milan Michalec napísal divadelnú hru – jednoaktovku „Zápasy jedného človeka“. Po 3 – 4. rokoch schvaľovačiek na LITE bola hra 3× uvedená, raz aj v Atlase. Od roku 1974 partia atlasákov uvádzala s dvoj–trojmesačnou periodicitou v sále v Zámockom parku hry Radošinského naivného divadla. V Atlase sa pripravovali tzv. Divadielka hudby. Bolo to miesto na prezentáciu pre všetky formy umenia – prednes poézie a prózy, divadlo, fotografia, výtvarné umenie a samozrejme hudba. Svoju domovskú scénu tu mala kapela HILLARIUM: Viktor Šajnoha – spev, Vlado Malešič – basgitaru, Jožo a Peter Majbovcí – gitary a Hilár Kovačovský – bicie. V zostave figuroval aj Dušan Köszegehy, ktorý prešiel z gitary na basgitaru: „K base som sa dostal jednoducho – nemal ju kto hrať a ja ako najmladší som sa to musel naučiť. Vyrábali sme si bedne zo všelijakých

Vlado Malešič v zelenom

kasní, mamka sa išla zbláznit'. Vo štvrtok sme nejakú rozobrali a v sobotu boli bedne pripravené na koncert. Raz som si objednal z Ameriky reproduktor. Napísal som po slovensky do firmy a oni mi poslali reprák – Lensing 150 W – obrovské hovado – ja som mal dovtedy 8 W. Bolo to viac ako po polroku. Otvoril som balík a skoro som plakal. Oni to poslali úplne zadarmo!“

Po rozpade BEATBROTHERS sa dali dokopy Karol Benčúrik – gitara, Viktor Šajnoha – spev, Ľuboš Polakovič – bubny a Vlado Malešič – basa a založili hardrockovú skupinu BROTHERS. „Hrali sme len krátku dobu“, spomína Karol Benčúrik „potom nás zakázali kvôli textom“. Tento gitarista hral neskôr spolu s Petrom Majbom, Jurom Urbanovičom a akýmisi basgitaristom Stanom v skupine SKRZ. V roku

Happy mothers

1975 dokonca natočili štúdióvu nahrávku s vlastnými skladbami, ktoré však neprešli cez textovú komisiu. Začiatkom 70-tych rokov sa vytvorila ďalšia banda okolo Vlada „Jimmiho“ Švarca. Vystriedali rôzne názvy ako AVALANCHE, HAPPY MOTHERS, OK. „Hrávali sme na rôz-

nych stretnutiach mládeže. A pamätám si jeden koncert na amfiteátri v rámci Filmového festivalu pracujúcich. Vtedy hrali film Spomienky na budúcnosť. Narvaný amfík, ľudia sedeli na dekách pri lavičkách, na premietacej búde... Vtedy sme mali naštudované len štyri pesničky. Ľudia chceli prídavok. Tak sme vybehli na pódium a zahlásili – nemôžeme hrať, pretože sa nám roztrhla struna a náhradnú nemáme... " Vtedajšiu zostavu tvorili: Vlado „Jimmi“ Švarc – gitara, spev, Jano „Janco“ Polanský – gitara, Ičo Baláž – basa, Fero „Achyl“ Pucher bubny a aj Anka Ulrichová. Ako hosť na niektorých koncertoch vystupoval gitarista Ernest Meszároš, ktorý neskôr hrával v ďalšej kapele s Petrom Lakym a Ľubošom Chvostekom. Vlado Švarc, okrem iného známy tým, že hrával diskotéky s populárnym slovenským diskdžokejom Pištom Anderkom, spomína na rôzne zážitky z tej doby: „Hrali sme v parku v sále, kde nám mal hosťovať Pepo Gábriš, syn evanjelického farára, na varhany. Zobrali sme z kostola malé harmónium, také šlapacie. To by nevládal celý koncert šlapať, preto sme pod pódium dali vysávač opačným koncom ako fúkač a ono to hralo. Po odohratí koncertu sme sa čudovali, že čo to ešte vrčí, keď sme aparát už dávno vypli... Otec Pepa Gábriša kúpil premietачku osmičku a priniesol filmy Chaplinovky, Laurela a Hardyho... My sme to samozrejme nechceli pozeráť sami. Keď jeho otec nebol doma, tak sme dali cez ulicu plátno a z evanjelického kostola sme naň premietali. Potom z toho bol veľký prúser, hlavne u Pepa doma. No a takéto hovadiny sme si vtedy vymýšľali... "

Laco, Milan and company

Ďalšou skupinou, ktorá vznikla v Pezinku, bol TREND. Slovo má Laco Briestenský: „TREND začal byť ako idea v roku 1972, keď sme sa dali dokopy s Milanom Dingom. Keďže sme obľubovali čiernu soulovú muziku, chceli sme to vyskúšať. Hľadali sme speváčky. Na náš prvý konkurz na SVŠ na Panelke sa nikto nedostavil, takže sme sami oslovili moju neskoršiu manželku Vierku. Neskôr sa ukázalo, že to bola dobrá zhoda náhod. Ďalšie dievčence sme časom našli takisto náhodou. " TREND začal vystupovať s pásmom spojeným z autorskej poézie textára Imina Demoviča, ktorý žiaľ zahynul pri autonehode, a z vlastných pesničiek. Často vystupovali na rôznych prehliadkach malých javiskových foriem, na jednom pódium s divadelníkmi a recitátormi. Na jednej takej prehliadke v Starej Turej v roku 1974 si TREND všimol niekto z Opusu. Prišla ponuka na prvý singel. V štúdiu Opusu v Hlohovci, bol nahratý singel „Sad“, „Iba tak ísť“. Boli to vlastné skladby vo folkovom aranžmá a v obsadení: dve akustické gitary, 5 hlasov a občas nejaká tá flautička. Zostavu tvorili: Milan Dinga – sólový spevák, Ladislav Briestenský – gitara, vokalistky Vierka dnes Briestenská, sestry Ria a Milica Kolembusové

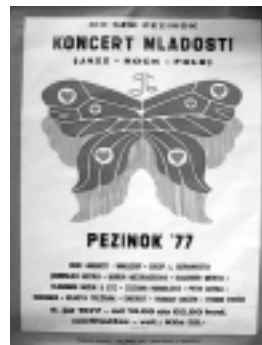
z Jablonca. TREND bola študentská kapela, hrávala po bratislavských kluboch aj v povestnom Věčku. Natočili nejaké ďalšie single, prišli prvé dotyky s televíziou. Ďalšou etapou bola spolupráca s Marcelou Laiferovou. „Marcele sme spravili sprievodnú kapelu, vystupovali sme v Rusku. Tu vznikla idea spoločného LP Marcela a TREND. Lenže dvaja naši kolegovia Milan s Riou sa rozhodli odísť a zostať v Belgicku, práve v čase, keď už boli vylisované obaly. Samozrejme, že to celé padlo. Album vyšiel ako čisto Marcellin. My sme na ňom síce účinkovali, aj som ho aranžoval, ale obal už bol bez našej fotky. Nastal pre nás čas všelijakých vyšetřovaní a rôznych nepríjemností. V 1976 sme v tejto zostave skončili.“ Milan Dinga, ktorý momentálne žije vo Francúzsku, si takto zaspomínal: „Pred TRENDom nie a neviem, či po našom odchode, vznikla v Pezinku kapela, ktorá do takej miery hrala iba pôvodné veci a navyše v slovenčine. Kapela, ktorá by vydala sólové platne, ktoré sa často hrali v televízii, rádiu, zúčastnila sa celoštátnych festivalov, ktoré rozhlas vysielal v priamom prenose (tá tréma, zlatí moji!) a dokonca i zahraničného koncertného turné. Začali sme ako partia priateľov, spievaním a počúvaním vecí iných, trávením času spoločne na úkor všetkého iného. Preto boli skladby TRENDu spontánne a nekomerčné. Laco bol v neustálom spojení s múzou a komponoval jednu lepšiu vec ako druhú. Boli sme v takom kolektívnom tranze. Pamätám sa ako tzv. bratislavským esám ovisli pri prvých stoloch sánky, keď sme bez komplexov nastúpili v ‚ich` V-klube s našim repertoárom, ktorý nevytrhával kilometrické gitarové sóla, kde slová niečo znamenali

a kde nám vizuálny aspekt nášho vokálneho tria mohol závidieť sám Joe Cocker. V priateľstve, tvorivosti a láske (vznikli z toho 2 manželské páry plus jeden ďalší medzi vokalistkou Milkou a nahrávacím inžinierom Opusu, ktorý robil náš prvý singel!) To boli určite najkrajšie roky mojej mladosti. Neskôr, keď sa medzi nás vkladli manažéri a organizátori, komerčné záujmy a všetko, čo k tomu patrí, stratili sme pôdu pod nohami. Rozpadlo sa to tkanivo, ktoré nás držalo pohromade. Každý sa už vlastne snažil robiť čosi na inej strane. Keď sme sa v 76-tom roku s Riou rozhodovali, či zostať v zahraničí alebo nie, TREND už v tom nehral veľkú úlohu, ale skôr Riina slávna kariéra v Radošňnskom naivnom divadle, za ktorou dodnes žiali Stano Štepa.“

Tu niekde v týchto rokoch prišla na prvú bigbítovú generáciu dilema ako sa so svojou muzikou užiť. Založenie rodín bol ďalší krok, ktorý viedol prinajmenšom k odloženiu nástrojov. Poniectori hudobníci zavesili hudbu na klinec a niektorí sa upísali tanečným, zábavovým a barovým skupinám. Takýmito skupinami boli napr.: VOKÁL INDEX (1974 – 1979) – 8 členná kapela vyslovene tanečného charakteru, obohatená o dychy (trúbka, saxofón – bratia Kernovci). Od svojho vzniku to bola skupina, ktorá mala zriaďovateľa Miestnu organizáciu SZM č. 1, sídliacu v Atlase. Ďalšou bol SOMÍK SOUND – resp. KONTAKT ELEKTRIK – skupina Miloša Somíka, ktorá hrávala modernú tanečnú hudbu už od začiatku sedemdesiatych rokov. Hráva až dodnes barovú produkciu vo Švajčiarsku.

Pezinok sa v druhej polovici 70-tych rokov stal veľmi dôležitým mestom v československom hudobnom živote. Jednak k tomu vznik nahrávacieho štúdia Opusu v Zámockom parku. Vo federácii to bolo vlastne, na tie pomery, najmodernejšie štúdio. Nahrávalo sa tam na veľký 16-stopový magneták. Točili v ňom, okrem opusáckych interpretov, aj českí umelci. V začiatkoch si ho dokonca prenajímala televízia a rozhlas. Hudobnú réžiu mali na starosti, dnes renomovaní, zvukoví majstri: Jaro Lauko, Ivan Jombík, Jožo Krajčovič. Zaujímavosťou pezinského nahrávacieho štúdia bolo to, že sa v zime nedali nahrávať akustické nástroje z prozaického dôvodu – vírzali parkety.

Druhou veľmi dôležitou udalosťou boli legendárne Koncerty mladosti 1976, 1977. Tu má hlavné slovo Paľo Boriš – jeden z hlavných organizátorov oboch ročníkov: „*Niekedy v marci 1976 sme sedeli po jednom z koncertov spolu Lacom, Agnesom, Snopkom a Jarom Hutkom v kuchynke Atlasu. Pri decku vína sme sa bavili o tom, že by nebolo od vecí urobiť akúsi väčšiu akciu na amfiteátri. Tento nápad sa všetkým páčil a preto sme sa hneď s Agnesom pustili do príprav. Keďže to bolo treba*

nejako zastrešiť, urobili sme to akože pod SZM. Od začiatku nám bolo jasné, že taký veľký priestor nevyplníme len folkom, preto sme pridali aj bigbít, ktorý by pritiahol ľudí. A pochopiteľne i jazz, lebo jeho popularita stále stúpala. Teda multižánrový festival. Agnes nám pri prvom ročníku veľmi pomohol najmä tým, že nás nasmeroval na správnych ľudí. Počas prípravy druhého koncertu bol na vojne, takže sme komunikovali v podstate iba dopismi a telefónom. Na druhý ročník, o ktorom si myslím, že bol oveľa lepší, sme Laca pozvali, aby ho spolu so Slávkom Jíšom konferovali. V dramaturgii prvého koncertu sme tam nechceli žiadnu socialistickú kultúru. Dokonca ani MODUS sme nechceli. Mali sme však problém s ozvučením amfiku a práve táto kapela mala v tom čase slovkoncertácku aparatúru. A tak MARSYAS, COLLEGIUM MUSICUM, Mer-ta, Lutka, Hutka, Mišik+ ETC... išli cez aparát Slovkoncertu. Aj pri druhom ročníku boli problémy s aparatúrou. Ťahať kamión z Prahy za ťažké prachy sme nechceli. V podstate všetko išlo len

Dagmar Anđrtová Voňková

na dobré slovo. Vtedy sme si spomenuli na Laca Gerhardta, tak som mu zavolať a druhý ročník išiel nakoniec na jeho aparát. Zaujímavé bolo to, že štátne orgány spočiatku vôbec nevedeli o čo ide. Povoľovačky na prvý koncert išli hladko. Pri druhom ročníku sme mali tak trochu šťastie, lebo na Mestskom národnom výbore vtedy robil

Timo Matiaško, kamarát z klubu. Ten sa poznal s potrebnými ľuďmi a nakoniec povoľovačka bola na svete. Podpisal nám ju sám predseda MsNV, ktorý mal dostať koncom roka 1977 nejaké štátne vyznamenanie, ktoré mu nakoniec neudelili. Vraj za Koncert mladosti '77 (za ideológiu). No nebol sám... Scenár samotných koncertov sa veľmi nepodobal s oficiálnym scenárom, nakoľko muzikanti si napozývali svojich ľudí, a keď za niečo stáli, tak išli na plác. Takto vystúpila na prvom ročníku i Dáša Voňková, vynikajúca gitaristka a speváčka, podobne Gitka Šukajlová (šansonierka z Bratislavy). Pri druhom ročníku sme na-

Frešo-Hutka

príklad do poslednej chvíľe nevedeli, či príde Jaroslav Hutka, lebo mal cestovať do Francie. Lenže v tom čase už bolo jasné, že má od komunistov zákaz cestovania i hrania. Príšiel až za svetla spolu s Fedorom Frešom (bassmandolína). Zahral a ľudia po jeho vystúpení začali písať a revať, tak Timo promptne spustil premietanie beatlesovského filmu

Žltá ponorka, ľudia sa utíšili a bol klud. To bol bohovský režijný ťah, ktorý nikto nevymyslí – to sa musí vyskytnúť. Potom mohli ďalej v klude hrať ostatné kapely a sólisti.

Oficiálne sa hovorí, že Hutkov amfiteátrový koncert bol jeho posledným v ČSSR, ale pozor nie je tomu tak. Ešte potom hral pre pár ľudí u nás v súkromnom klube Paltonfil u Tona Paulínyho v Pezinku. Spolu s Mariánom Zajíčkom i Petrom Cibulkom (veľkým to disidentom) som bol zúčastnený aj jeho ‚skorokoncertu‘ úplne posledného v republike, na akejsi evanjelickej fare v Brne. ‚Skorokoncert‘ preto, lebo fara bola obliehaná vozidlami VB. Megafónmi hlásili, že keď Hutka zoberie gitaru, tak nás všetkých z fary ‚vyberú‘ a nastrkajú do ‚antonov‘. Gitara sa teda nekonala, ale robila sa aukcia Jarodových grafických listov, aby mal dáke prachy na svoje vyťahovanie za hrani-

ce. Popri tom sa, samozrejme, spievalo. Jardo Hutka sa rok predtým dokonca umiestnil v celoštátnej súťaži spevákov pop hudby O zlatého slávika na druhom mieste, hneď za Kájom Gottom. Bol strieborný slávik, lenže utajený, pretože bol pre režim nežiadúcou osobou...

Koncerty mladosti boli zaujímavé okrem koncepcie aj svojou dĺžkou hudobnej produkcie. Účasť na prvom koncerte nebola až taká veľká asi 1500 ľudí. Druhý ročník mal už asi 4000 platiacich divákov a kopa ľudí sa len tak ponevierala po meste. Proste išlo o stretnutie mladých ľudí. Vtedy z obchodov vykúpili všetok chlast, chleba... Obchodníci si od radosti mädlili ruky, že zarobili a predali všetok preležaný tovar. Pri vstupe do amfiku sa ľuďom ,odchytával` tvrdý alkohol a po koncerte sa vydával späť. To bolo dovtedy, dokým sa nenaplnila

Vladimír Merta

miestnosť na to určená... Teda asi tak pred polnocou. Na koncerte '77 sme mali zabezpečené samostatné bufety, kde sa predalo asi 10 000 pív a nespočetne veľa cigánskej. Peniaze z bufetov sme my, organizátori, nemali. Zisk bol len zo vstupného. Prvý koncert '76 na seba ledva zarobil. Druhý už zarobil na seba i pre partiu ľudí, ktorí ho organizovali. Nacvakali sme plný autobus atlasákov a pod' ho na hory na lyžovačku. Zaujímavá bola príhoda s peniazmi za vstupné z koncertu '77. Celých 80 tisíc korún československých sme statočne uložili do akejsi škatule a odložili na dobre strážené miesto. Po čase sa na ňu zabudlo. Škatuľa s peniazmi sa našla až pri rannom upratovaní medzi lavicami, našťastie úplne kompletná. Vtedy nám naozaj odľahlo... Pekná príhoda je aj od Agnesa. Keď odchádzal z vojny na opušták, aby

Vladimír Mišík

Jirka Jelínek

konferoval koncert, veliteľ kasární ho prosil, aby si zobral tú najlepšiu uniformu a v nej koncert uvádzal. Vraj aby robil dobré meno československej socialistickej armáde. Samozrejme, že robil, ale v tričku a rifliach...

Mnohí ľudia sa nás po rokoch pýtali ako sme mohli zvládnuť tak nákladný podnik. Kvitovali reklamnú kampaň, priebeh koncertu, dramaturgiu, produkciu atď. Ťažko povedať ako to mohlo fungovať, ale išlo to asi tým, že sme boli mladí, nebojácni

a hlavne bolo veľa kamarátov na správnych miestach (ty robíš v gastronómii, budeš mať na starosti bufet pre obecenstvo – bratia Gilanovci, ty robíš niečo s divadlom, budeš svietiť – Ludvo Štědrónský, ty vieš variť guláš, budeš ho variť pre účinkujúcich, ty máš dobré víno, donesieš demizón – Peter, Makovník ` Majtán, ty si doma v kreslení, tak vytvoríš plagát a scénu – Oliver Solga, nemožno opomenúť Ládu Kanku, Mariána Ištvánfiho...) Partia naozaj šľapala ako švajčiarske ho-

Marián Varga

dinky. Zabezpečená bola obrazová i zvuková dokumentácia (foto – Jano Štrba, Ľubomír „Jačmeň“ Janečka a samozrejme rad renomovaných akreditovaných fotografov, film – 40 minút súrového materiálu na šest-

nástke zabezpečil Agnes a o zvukovú dokumentáciu sa postaral už spomínaný Petr Cibulka z Brna na kotúčovom magnetofóne.) Dodnes tieto materiály existujú, hoci ich dávno chceli takí chlapi v baloňákoch zabaviť v mene republiky. Na koncerty boli pozvaní i novinári a s jedným „obávaným“ redaktorom časopisu Melodie opíšem príhodu. Jan Rejžek mi pripadol, že bude spať u mňa. Ja ako vždy a všade chodím na bicykli. Tak i z koncertu nadranom som Honzovi povedal, aby si sadol na štanglu a pod' ho domov. Doma sme v pivnici dali ešte deci vína a on hovorí – to se mi ještě nestalo, z Prahy si vezmu taxíka na letište, letadlem do Blavy, pak opět taxíka do Pezínoku, ale to jsem neušil, že se odvezu na rouře bicyklu...

Našich koncertov boli plné noviny a časopisy. Rôzne fotoreportáže, dokonca polemiky a diskusie v tlači. Dostali sme sa i do encyklopédie, vyšiel záznam na jednej Pantonskej EP platni... Záujem, pochopiteľne, mali aj určité štátne zložky. Ako vysokoškolák som bol práve na povinnej letnej aktivite v Ostrave, keď si nás okresný výbor SZM zavo-

lal na ‚súdržský pohovor‘ a začali s akýmisi zväzáckymi trestami, či čo nám to dávali a či chceme vyletieť zo školy. Potom sa o nás zaujímali aj takí chlapci s vyhrnutými goliermi na baloňákoch. Chodili, sledili za nami a ja som bol asi trikrát na Gunduličovej v Bratislave, za takými železnými mrežami... No skrátka bolo ‚veselo‘ a hlavne sme vedeli, že motýľ slobody – symbol Koncertov mladosti, ktorého vymyslel Oliver Solga, už tak skoro nevzlietne...“

Pripomeňme si, kto všetko na Koncertoch mladosti vystupoval: Vladimír Merta, Aleš Kvapil, Miloš Janoušek, Gita Šukajlová, Dagmar Voňková, Vladimír Veit, Vlastimil Třešňák, Petr Lutka, Jaroslav Hutka, Vladimír Mišík + ETC (s Janom Hrubým), Jaro Filip + trio, COLLEGIUM MUSICUM, MODUS (Marika Gombitová, Miro Žbirka), MARSYAS, Gabriel Jonáš, Pavol Kozma, Pepa Nos, Mária Meszárošová, Emil Viklický, Luboš Andršt, Zuzana Lysoňková, Július Gajdoš, Zuzana Homolová, ENERGIT (s Rudolfom Ticháčkom), Fedor Frešo, Kvintet Laca Gerhardta, Laco Déczi, Josef Vejvoda, Rudolf Dašek, BOHEMIA (s Leškom Semelkom a Michalom Pavlíčkom), JAZZBALET Zlatice Vozárovej.

A čo povedali o Koncertoch mladosti iní?
(Music Revue 1/1997, krátené)

Laco „Agnes“ Snopko: „Bol to šok pre všetkých. Také kvantum publika sa dalo vidieť iba tak na oslavách ZČSSP, na ktorých ale hrali a spievali iní a povinne. Malo to svoje čaro, lebo príprava a koncert bol jedným. Teraz je príprava jeden džob, jeden svet a koncert druhý. Príprava môže obsahovať svinstvo, dohadovanie a ja neviem, čo všetko... potom si dáme make up a sme frajeri a všetci si myslia, že všetko je v poriadku. V Pezinku bola výborná atmosféra aj keď sa to pripravovalo.

To, čo sa dialo na pódiu, to sa dialo aj tie dni, týždne a mesiace predtým a aj potom. Všetko sa to dialo bez akýchkoľvek postranných úmyslov alebo myšlienok na zadné dvierka.

Druhý festival, Koncert mladosti '77 bol skúsenosťou aj pre štátnu moc. Uvideli, akú silu má hudba. Tým, že tam neboli kapely typu Katapult, bolo tam aj oveľa vnímavejšie publikum, ktoré bolo tolerantné ku všetkým žánrom. Hudobníci na pódiu tu nehrali iba preto, že vedeli hrať, ale preto, že mali aj určitý názor. Boli to asi najväčšie koncerty 70-tych rokov v Československu.“

Vladimír Merta: „*Pezinok má zvláštnu náladu – južný kraj, kombinácia srašovej pôdy vinohradov, veľa vlhkosti, takže sa tam výborne spieva. Veľmi pozitívne klíma. Pamätám sa ako som tancoval s Katkou Mišíkovou v orchestrišti. Bol to na dlhú dobu prvý a posledný raz, čo ma niekto mohol vidieť tancovať. Nálada bola veľmi mierumilovná. Myslím, že to bol jeden z prvých koncertov vonku, kde sa ľudia naučili udržať citlivosť k spoločnému koncertu.*“

Vladimír Mišík: „*Pezinok '76 bol pre ETC vlastne jedným z prvých koncertov. Dá sa povedať, že to, čo Woodstock znamenal pre Ameri-*

ku, znamenal Pezinok pre vtedajšie Československo, niečo rovnako úžasné a výnimočné. Je pravda, že Koncerty mladosti mali nádych takmer demonštrácie, ale demonštrácie vo veľmi pozitívnom duchu. Bola to demonštrácia hudobného názoru a zároveň, nechcem povedať, že priamo politického, ale skôr postoja ľudského.“

Po Koncertoch mladosti sa stal Paľo Boríš členom Jazzovej sekcie, ktorá sídlila v Prahe: „*Sekciu viedol Jirka Srp. Jazzová sekcia plnila významnú funkciu v informovanosti členov o kultúre u nás i v zahraničí. Vydávala nádherné časopisy Jazz petit, literatúru (napr. úplne zakázanú knihu B. Hrabala „Obsluhoval jsem anglického krále“), spevníky a pod. Chodieval som do Prahy na Jazzové dni, premietania filmov do kina Ponrepo a tak. Skrátka Praha bola Praha. Na jazzákoch som videl špičky českej alternatívy: Extempore Mikoláša Chadimu, Švehlík, Stehlík, Stivína, ... Pravdou je, že i tieto akcie (nakoniec aj celá činnosť Jazzovej sekcie svazu hudebníku) boli trňom v oku normalizátorov. Koncerty zakázali, ale činnosť ako tak fungovala až do polovice 80-tych rokov.*“

V tejto kapitole dosť často spomíname folk. Má to veľa súvislostí v tom, že kapely boli nútené spievať buď slovensky alebo česky. Angličtina bola tabu – možno by sa dalo rusky, ale... Bigbitáci teda hľadali dobrých textárov vo folku (viď Jardo Hutka pre M. Efekt) a v literatúre (Miroslav Válek – Smutná ranná električka – Collegium Musicum, básne Josefa Kainara – M. Prokop, V. Mišík) K folku sa

poslucháči utiekali aj preto, lebo jazzrock bol viac-menej bez textov a hlad po dobrých textoch sa zasytil práve vo folku.

Nedá nám, aby sme nespomenuli jeden veľký fenomén – dlhé vlasy u chlapcov. Už koncom šesdesiatych rokov v období kvetinového

Peter Majba
v Dome pionierov

ho hnutia hippies nastáva zmena v image. Gate dolu široké, kvetinové oblečenie, vlasy, čo najdlhšie a nemohla chýbať kožená čelenka. U mužov sa jednoznačne preferovala brada, žiaden holobriadok by sa nepresadil. Sedemdesiate roky pokračovali v tomto duchu. Avšak v ČSSR musel byť aj v tomto poriadok. Každý vlasáč bol označený hanlivým slovom „mánička“ a bol pokladaný za spodinu a vyrheľa. Umelci nemohli do televízie s dlhými vlasmi a tak sa to riešilo všakovákymi klobúkmi, či sponkami... Spomína Paľo Boriš: „Vtedajší študenti stredných škôl vedia, že

na hodinách sme boli bežne strihaní proti svojej vôli priamo učiteľmi v škole. A že vraj pedagógovia v tej dobe neboli poplatní režimu... (česť výnimkám) Často sa stávalo, že na koncert v bratislavskom ‚pekáči‘, ktorý si človek zaplatil sa nemusel dostať len preto, že prítomný esenbák považoval vlasy za príliš dlhé...“

Ďalším fenoménom, o ktorom sme sa už okrajovo zmienili boli súkromné kluby. Vznikali preto, lebo mladí ľudia so spoločnými záujmami nemali kam chodiť. Okrem Beatclubu a Atlasu existovali súkromné kluby napr. klub Milana Michalca v ich bytovke v pivnici, či skupina okolo Paľa Boriša – „Paltonfil club“ pri benzínke.

A poďme späť k pezinským muzikantom. Nová zostava TRENDu vznikla asi v roku 1978: Anka Melišiková, Baša Ružová, Vierka Briestenská a Ladislav Briestenský ako skladateľ. Skupina nadviazala spoluprácu s VV SYSTÉMOM Vlada Valoviča, Rozhlasovým orchesterom a televíznou kapelou. Zaujímavým počínom bola LP „Cestovný poriadok“ Marcely Laiferovej, kde texty robili Lasica a Satinský. Jedným z autorov bol napr. Dežo Ursiny a aranžérom celej dosky bol Laco Briestenský.

Každá skupina, ktorá chcela verejne vystupovať musela mať svojho zriaďovateľa: To bol fakticky dozor – garant nad tým, že skupina bude hrať v zmysle línie strany (KSČ). Kapelky hľadali úskok, aby zriaďovateľa mali, ale aby to bol „nornálny“ zriaďovateľ. Tak sa hralo pod

poľovníkmi, JRD, hasičmi... Dokonca v Pezinku sme mali raritu! BE-ATBROTHERS hrali jeden čas pod farským úradom. To komoušovi nevoňalo a chlapi mali problém...

Dalším vynálezom komunistickej mašinérie boli prehrávky, ktoré mali byť tým sitom, cez ktoré neprenikne na verejnosť nič „škodlivé“. Skladali sa z troch častí: hranie z nôt, produkcia celej skupiny a politicko-spoločenský prehľad.

Takto si spomína Laco Briestenský: „Absolvovali sme profesionálne prehrávky pred komisiou v Slovkoncerte a to bolo hrozné. Nemalo to nič spoločné s muzikou, ktorú sme hrali. Strčili mi pod nos nejaké Mozartové gitarové koncerty a mal som to na počkanie zahrať. Ja som to nevedel – takže v prvej časti som neobstál. V druhej časti mala niečo zahrať kapela, to bolo bez problémov, lebo sme mali za sebou kopy nahrávok – tu sme obstáli všetci. Potom bola časť politicko-spoločenský prehľad, či ako to nazývali, kde nás normálne skúšali. Robili sme si z toho srandu a možno aj tí, čo boli v tých komisiách.“ O prehrávkach nám pár slov povedal aj Vlado Švarc, ktorý nám potvrdil, že prehrávky boli naozaj akousi brzdou pre rozvoj

Baláž, Šajnoha,
Švarc na pláci

„opravdivického“ bigbitu. Nielen samotný akt skúšky, ale už i samotná prihláška na skúšky: „Tá spočívala hlavne v nahlásení kompletneho repertoáru – jeho pôvodu. Spomínam si čísla – 80 percent našej, resp. inej socialistickej muziky, a zostatok mohol byť západný. No keď niekto chcel na skúškach prejsť, tak musel drilovať socialistické pesničky. Na tie západné naozaj nebolo až toľko času... To sa uhladilo až na koncertoch mimo scenárov... Samotné prehrávky neboli až také ťažké, ale tá ideológia v tom...“

Pesničky museli prejsť komisiami. V tých časoch existovali rôzne schvaľovacie komisie: samostatná v televízii, podobne v rozhlase a aj v Opuse. Niekedy vznikali paradoxy, že jedna komisia označila skladbu ako neprijateľnú a druhá ju pustila bez problémov. Samozrejmosťou bolo, že sa vysielali pesničky tých ľudí, ktorí sedeli v jednotlivých komisiách i redakciách. Je úplne jasné, že skupiny boli usmerňované skôr do uhladenejšej polohy, rockové bandy s nejakým názorom nemali šancu.

Koncom sedemdesiatych rokov prevzali žezlo v Atlase po Mariánovi Ištvánfim – predseda Ludek Štěrdrónský, ktorého potom vystriedal Vlado „Jimmi“ Švarc. Po Paľovi „Krompáčovi“ Borišovi prevzal vedenie kultúry Ľuboš „Jačmeň“ Janečka, ktorý zalovil v pamäti: „Chodili sme Jimmi-mu na jeho ranč – pusták nad vinohradmi, ktorý zdedil po pradedovi. Tu sme spolu vytvorili niekoľkostranovú POZ-tku (tzv. politicko-organi-

začné zabezpečenie), v ktorej sme okresným papalášom zdôvodňovali, prečo má v Pezinku vystúpiť Míšík a ETC... , ktorí v tom roku súťažili aj na Bratislavskej lýre. To bol predsa silný argument, lebo Lýra bola pýchou socialistickej hudobnej kultúry... Koncert sa konal začiatkom jesene 1979. Mal veľký úspech a nádherné, už samozrejme, zakončenie veľkou debatou v Atlase. Znova nekonečné rozhovory o kultúre, politike a situácii v štáte. Hecovalo nás to a držalo v optimizme, že vieme to, čo iba disidenti v Prahe a zopár v Bratislave. "

Napriek tvrdej normalizácii môžeme skonštatovať, že Pezinok sa v tejto dekáde dostal do povedomia muzikantskej rodiny, ako mesto s jedinečným publikom a atmosférou.